

המדבר – בין אדם למקום ובין אדם לחברו

מקורות עבור השיעור של הרב אברהם בלס בבית חגלה על פני יריחו

1. תלמוד ירושלמי מכות ב, ו

" וישלח ביד בניהו ויפגע בו וימיתיהו ויקברוהו בביתו במדבר' וכי מדבר היה ביתו? אלא ללמדך שכיון שמת יואב שר צבא ישראל נעשו ישראל כמדבר. אין תימר שהיה בוזו ובונה להן דימוסיות ומרחצאות שבת, ואין תימר שהיה בוזו ומאכיל חכמים ותלמידיהם שבת שבתים".

2. תלמוד בבלי סנהדרין מט, א

" ויקבר בביתו במדבר', אטו ביתו מדבר הוא? - אמר רב יהודה אמר רב: כמדבר, מה מדבר מופקר לכל - אף ביתו של יואב מופקר לכל. דבר אחר: כמדבר, מה מדבר מנוקה מגזל ועריות - אף ביתו של יואב מנוקה מגזל ועריות. +דברי הימים א' י"א+ ויואב יחיה את שאר העיר - אמר רב יהודה: אפילו מוניני וצחנתא טעים פריס להו. הדרן עלך נגמר הדין".

3. תלמוד ירושלמי נדרים א, א

"תני אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר אלא אחד פעם אחד עלה אלי אדם אחד מדרום וראיתיו אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו מסודרו' תילי תילים ואמרתיו לו בני מה ראיתך להשחית את השיער הנאה הזה ונס לי רבי רועה הייתי בעירי והלכתי למלאות את השאוב מים וראיתי את הבובייה שלי בתוך המים ופחו יצרי עלי וביקש להאבדני מן העולם. אמרתיו לו רשע אתה מפחו בדב' שאינו שלך עלי להקדישך לשמי והרכנתיו בראשי ואמרתיו לו בני כמותך ירבו עושי רצון המקום בישרי".

4. תלמוד בבלי נדרים ט, ב

"תניא, אמר (רבי) שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד; פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, אמרתיו לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם, אמרתיו לו: רשע! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה? העבודה, שאגלחך לשמים! מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתיו לו: בני, כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל".

5. תלמוד בבלי תענית יא, א

אמר שמואל: כל היושב בתענית נקרא חוטא. סבר כי האי תנא, דתניא: רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים קל וחומר: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר ודבר - על אחת כמה וכמה. רבי אלעזר אומר: נקרא קדוש, שנאמר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. ומה זה שלא ציער עצמו אלא מדבר אחד נקרא קדוש, המצער עצמו מכל דבר - על אחת כמה וכמה".

6. תלמוד ירושלמי גיטין ה, ט

"אמר רב חסדא: וצריך שיהא החזן ישראל".

7. תלמוד ירושלמי גיטין ה, ט

"שלא תאמר איש פלוני מגלה עריות ושופך דמים והוא מברכנו אמר הקב"ה ומי מברכך לא אני מברכך שנאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".

8. משנה סוטה א, ד

"היו מעלין אותה לבית דין הגדול שבירושלם ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עדי נפשות ואומרים לה בתי הרבה יין עושה הרבה שחוק עושה הרבה ילדות עושה הרבה שכנים הרעים עושים עשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שלא ימחה על המים".

9. תלמוד בבלי סוטה ז, ב

"ומאיימין עליה וכו'. ורמינהו: כדרך שמאיימין עליה שלא תשתה כך מאיימין עליה שתשתה, אומרים לה: בתי, אם ברור לך הדבר שטהורה את, עמדי על בורייך ושתי, לפי שאין מים המרים דומין אלא לסם יבש שמונח על בשר חי, אם יש שם מכה מחלחל ויורד, אין שם מכה אינו מועיל כלום!

לא קשיא: כאן קודם שנמחקה מגילה, כאן לאחר שנמחקה מגילה.

10. תלמוד הירושלמי סוטה א, ד

"היו מעלין אותה לבית דין הגדול שבירושלם כו' כשם שמאיימין עליה שתחזור בה כך מאיימין עליה שלא תחזור בה ואומר לה בתי אם טהורה את דבריא לך שאת טהורה עמדי על בורייך שאין המים האילו דומין אלא לסם יבש שהוא נתון על גבי בשר חי ואינו מזיקו מצא שם מכה התחיל מחלחל ויורד".

11. משנה ברכות ט, ה

"והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם שנאמר (רות ב) והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכה ה' ואומר (שופטים ו) ה' עמך גבור החיל ואומר (משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך ואומר (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך".

12. תלמוד בבלי ברכות סג, א

"התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו וכו'. מאי ואומר? - וכי תימא: בעז מדעתיה דנפשיה קאמר - תא שמע ה' עמך גבור החיל. וכי תימא: מלאך הוא דקאמר ליה לגדעון - תא שמע אל תבוז כי זקנה אמך. ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך".

13. תלמוד ירושלמי ברכות ט, ה

"אמר ר' יהושע דרומיא שלשה דברים גזרו בית דין של מטה והסכים בית דין של מעלה עמהן. ואילו הן חרמה של יריחו ומגילת אסתר ושאלת שלום בשם... ושאלת שלום בשם. [רות ב ד] והנה בועז בא מבית לחם ומנין שהסכימו בית דין של מעלה עמהן תלמוד לומר [שופטים ו יב] וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל... [משלי כג כב] אל תבוז כי זקנה אמך אמר ר' יוסי בר בון אם נתיישנו דברי תורה בפיך אל תבוזה עליהן מה טעמא אל תבוז כי זקנה אמך. אמר ר' זעירא אם נזדקנה אומתך עמוד וגדרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישראל לפעמי רגלים הה"ד [שמואל א ג] ועלה האיש מעירו וגו'. [תהלים קיט קכו] עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן מסרס קראי הפרו תורתך עת לעשות לה'. רבי חלקיה בשם רבי סימון העושה תורתו עתים הרי זה מיפר ברית מ"ט הפרו תורתך עת [לעשות] לה'".